

letošnjih počitnicah dva velika tečaja za rokotvorni pouk in sicer enega v Brnu in enega v kakem podeželskem mestu. Obrnil sem se na predsednika pedagoškega odbora tov. Milana Silha v Brnu in ta mi je odgovoril:

»Za rokotvorni pouk prirejamo tečaje dveh vrst, kratke in daljše. Prvi trpe 12 dni in so namenjeni za delo v razredu na onih šolah, kjer ni opremljene delavnice. Nekaj teh otvorimo že sedaj, med njimi enega tudi v Brnu, ki bo pa trajal dalje časa, počevalo se bode namreč samo dvakrat na teden od 6-8 zvečer. Kadi stanovanj je v Brnu silno težavno in bi vam udeležbe pri tem malem tečaju nikakor ne priporočal.

Daljši tečaj priredimo v počitnicah v Valaš. Mezirici na tamkajšnji strokovni šoli in mogoče enega tudi v Brnu. V Valaš. Mezirici bo obenem tudi učiteljski univerzitetni tečaj, ki bo trajal en mesec kot lani oni v Riozonu. Mestu je mogoče, da da na razpolago poceni stanovanja in hrano, za kar pa je povsodi drugod velika stiska. — Priporočujem vam torej, da se odločite za ta tečaj v Valaš. Mezirici in to čim najhitreje, da zahtevamo ukreniti vse, kar je za ta slučaj nujno potrebno.

Vaše pismo me je razveselilo; po dolgi dobi obnovimo zopet stike s slovanskim učiteljskim iz srca radi in z zadoščenjem.»

Kavnatelj pomožne šole v Brnu, g. tov. Milanu Silhi, sem odgovoril, da se odločimo za rokotvorni tečaj v Valaš. Mezirici in prosimo, naj nam končno sporoči, koliko nas je mogoče sprejeti. V prvem pismu sem izrazil željo, naj bi nas vsaj deset slovenskih učiteljev sprejeli, kar gotovo store. Kdo izmed gg. tovarišev in tovarišic ima veselje in pogum posesti tak mesečni tečaj za rokotvorni pouk, naj se hitro odloči in mi sporoči z dopisnico. Priponim naj, da bo »Zaveza« zadevo potrjala, da bo poverjenstvo za uk in bogastve in višji šolski svet poskrbel za izdatno finančno podporo. Ko dobim od tov. Silhe odgovor, koliko Slovencev sprejme v tečaj, tedaj napravim potom Zaveze posebno vlogo na višji šolski svet s prošnjo da razpise številno mesto za rokotvorni tečaj v Valaš. Mezirici in pove, koliko da podpore. Se posebno pa opozarjam na ta tečaj one tovariše, ki se zasebnopripravljajo za mesečno-solski izpit, in sicer radi univerzitetnega tečaja, kjer bodo predavali najboljši češki pedagogi. Upam, da se nas oglašajo vsi — 10. —

V Trzinu, 23. svecana 1920.

Albin Lajovic.

Iz naše organizacije.

Društvene vesti.

Učiteljsko društvo za brežiški in severniški okraj je imelo svoj občni zbor dne 5. februarja 1920, v Brezici. Udeležba je bila dovoljna. Z velikim zanimanjem so sledili tovariši in tovarišice poročilu predsednika o društvenem delovanju v dobi 1914-1919. Po šestmesečnem neprostovoljnem odmoru je zborovalo društvo petkrat in sicer v letu 1918, dvakrat in v letu 1919 trikrat. Splošno je bilo razpoloženje za društveno življenje precej ugodno. Zborovanja so bila vobče dobro, nekatera tudi prav dobro obiskana. V letu 1919 je imelo društvo 65 rednih članov. Le malo jih je število onih, ki še sedaj stoji izven organizacije. Članarina za tekoče leto se zviša na 70 K letno. Namesto venca umrlemu tovarišu Tramšku, se nakloni družbi Sv. Cirila in Metoda 200 K.

Prihodnje zborovanje bode meseca maja v Brezici.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo zboruje v četrtek dne 4. marca t. l. ob 10. uri predpoldan v Slov. Bistrici in sicer v dekliški šoli ob običajnem vsopredru. — Opozarja se na predavanje tovariša g. Jos. Kainerja, bivšega ujetnika na Laškem. Snov govora bo: »Med Italijani.« Pričakuje se polnoštevilna udeležba. — Odbor.

Učiteljsko društvo za mariborski šolski okraj zboruje v četrtek 4. marca ob pol 11. uri v dvorani restavracije Maribor s sledečim vzporedom: 1. Dopisi in stanovske zadeve. 2. Občinske volitve in učiteljsvo. Poročevalca tov. Požger in Lesjak. 3. Predlogi.

Eno uro pred zborovanjem tovarišev (šic) pevcev in pevk, pri katerem se bode tudi izvolil pevovodja. — Predsednik.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje v četrtek 4. marca t. l. ob pol 11. uri v risalnici Mladike v Ptuju.

Vzpered: 1. Dopisi; 2. Predavanje; 3. Slučajnosti.

Odborova seja ob pol 10. uri, pevska vaja ob 10. uri istotam.

Ivan Klemenčič, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za ormoški okraj ima v četrtek, dne 4. marca 1920, ob pol

10. uri dopoldne v okoliški šoli v Ormožu svoj občni zbor po nastopnem redu:

1. Pozdrav in letno poročilo predsednika;
2. Zapisnik zadnjega zborovanja;
3. Dopisi in društvene vesti;
4. Razmotrivanje aktualnih stanovskih in šolskih vprašanj;
5. Letno poročilo tajnika;
6. Letno poročilo blagajnika in pregled društvenih računov;
7. Volitve novega odbora;
8. Slučajnosti.

Ker imajo v smislu odredb šol, oblasti vsi tovariši in tovarišice, ki bi sicer na dan zborovanja imeli pouk, šole prost dan, ako se zborovanja udeležijo, se nadeja polnoštevilne udeležbe — odbor.

Učiteljsko društvo za novomeški okraj zboruje v četrtek 4. marca t. l. ob 1. uri pop. v deški šoli v Novem mestu. Dnevni red: 1. Dopisi. 2. Šolske tiskovine v svobodni Jugoslaviji. 3. Učiteljsva avtoriteta je pogoj za uspešno delo, poroča predsednik. 4. Slučajnosti. — Odbor.

Učiteljsko društvo za celjski okraj zboruje dne 4. marca t. l. ob 9. uri predpoldan v poslopju deške mestne šole v Celju po sledečem vsopredru:

1. Zapisnik. 2. Stanovske in društvene zadeve. 3. Poročilo pregledovalcev računov za minulo leto. 4. Predavanje gosp. prof. dr. Ljud. Pivko iz Maribora: »Duševni preobrat 1914-1919.« 5. Predlogi in nasveti.

K polnoštevilni udeležbi vabi
Sivka A., t. č. predsednik.

Kronika.

Nova jugoslovanska vlada. Regent Aleksander je podpisal 20. t. m. ukaz o imenovanju novega ministrstva, ki je sestavljeno tako-le: Min. predsednik: Stojan Protić, podpredsednik in zeleznice: dr. Anton Korosec, zunanje zadeve: dr. Ante Trumbić, namestnik ministra za zunanje zadeve: dr. Spaljaković, notranje zadeve: Marko Tirković, finance: dr. Velizar Jaković, verstvo: dr. Franc Jančič, prosveta: dr. M. Trifunović, pravosodstvo: dr. Momčilo Nincić, trgovina in industrija: Stojan Kibarac, agrarna reforma: dr. Krnić, kmetijstvo: Franc Roškar, šume in rude: Ivica Kovačević, pošta, telefon in brzovoz: dr. Matko Drinković, javna dela: Joca Jovanović, socialna politika: dr. Šurmin, prehrana in obnova zemlje: dr. Stanjšić, vojska: Branko Jovanović.

Božena Nemcova. Ves češki narod je slavil prve dni tega meseca stoletnico pisateljice Božene Nemcove. Rodila se je Nemcova na Dunaju l. 1820, ter umrla v Pragi l. 1862. Zastavela je po svoji »Babici«, ki je prav zaradi svojega pristno narodnega značaja postala delo svetovne literature. Slovenski Cegnarjev prevod te prelepe knjige je izšel v letu pisateljice smrti, kar nam je vsekakor na čast, da smo si tako hitro prevedeli to svetovno slovansko delo in s tem dali priznanje veliki češki ženi. Božena Nemcova je cvet češke žene, ki je dala v svoji »Babici« najlepši zgled, kaj je dolžnost žene v narodu. Češki narod je v »Babici« spoznal in vzljubil svoj dom. Iz te ljubezni so vzrasli vnuki, ki so v svetovni vojni priborili svobodo svojim zemlji.

Predsednik Masaryk bo slavil 8. marca sedemdesetletnico svojega rojstva. Njavežni narod čehoslovanski se že sedaj pripravljaja, da dostojno proslavi enega svojih največjih mož.

Redi in dekoracije v našem kraljestvu. V naši kraljevini se podeljuje ti-le redi in dekoracije: 1. red carja Lazarja ima samo en razred. Ta red sme nositi samo kralj in prestolonaslednik. Kralj ima pravico, da ga podeli tujim vladarjem. 2. Red Karadžordževe zvezde. Ta red ima 4 razrede: veliki križec, oficirski križec, komanderski križec in viteški križec. Ta red se nosi na rdečem traku z belim robom. Ta red je bil ustanovljen l. 1903. 3. red belega orja: ustanovljen je bil 1882; ima pet razredov: veliki križec, višji oficirski križec, komanderski križec in viteški križec; nosi se ga na rdečem traku z modrim robom. 4. red Sv. Save, ima pet razredov, ustanovljen je bil leta 1882.; nosi se ga na belem traku z modrim robom. 5. zlata hrabrostna medalja na rdečem traku; 6. srebrna hrabrostna medalja; 7. vojaška zaslužna medalja; 8. zlata medalja za zasluge in 9. srebrna medalja za zasluge. V Beogradu obstoji posebna dvorna pisarna za kraljevske redove. Na čelu te pisarne stoji redovni kancelar.

Znamenita obletnica jugoslovanskega heroja-mučenika. Dne 15. februarja 1573. leta je izdihnil v Zagrebu mučniški smrti kmetski kralj Matija Gubec, ki je dvignil vstajo hrvatskih in slovenskih kmetov proti tujim graščakom, ki so kmetsko ljudstvo nečuvno zatirali in iz-

koriščali. Kmetska vstaja je bila vdušena, ker se kmetje, neoboroženi, neorganizirani in brez vednega vodstva niso mogli upirati rednemu vojaštvu in potem so graščaki neumljeno klali, obešali in mučili kmetsko ljudstvo. Voditelja upora, Matijo Gubca, so v Zagrebu posadili na žareč prestol in so ga kronali kot kmečkkega kralja z žarečo železno krono, ampak njegova misel je živela dalje in tudi zmagala, ker danes kmet ni več graščakov podložnik, temveč na svoji zemlji svoj gospod. V Ludbregu na Hrvaškem hočejo sedaj postaviti spomenik Matiji Gubcu, temu narodnemu mučniku in v to svrhu se bodo zbirali prispevki po celi Jugoslaviji.

Draginja na Dunaju postaja vsaki dan večja. Cene živilom so naravnost ogromne. Moka stane 1 kg 40 do 50 K, mast 160 K, govedina 124 K, prašičje meso 130 K, 1 liter mleka 10 do 14 K, 1 kg premoaga 3 do 4 K, 1 par čevljev 800 do 1000 K, obleka 3000 K itd. Res je, da tudi pri nas ni vse najcenejše, toda tisti zabavljači, ki vedno zabavljajo čez razmere v Jugoslaviji, naj bi šli za nekaj časa na Dunaj in prepričani smo, da bodo potem prenehali s svojim zabavljanjem čez našo državo. Krpanov izrek: »Kdor hoče na Dunaj, mora pustiti trebih zunaj« je prišel danes do svoje polne veljave.

Koliko je židov. Po statistiki je na celem svetu 15.430.000 Židov, od katerih se nahaja v Palestini 100.000, na Poljskem in v Ukrajini pa 3.300.000, v današnji Rusiji in Sibiriji 900.000, v Rumuniji 650.000, v Nemčiji 45.000, na Ogrskem in Čehoslovskem po 45.000, v Veliki Britaniji, na Irskem in v današnji Avstriji po 300.000, na Litavskem 250.000, v Jugoslaviji 200 tisoč in v Holandiji 116.000.

Na Angleškem so uvedli v šole esperanto. Otroci so se v pol leta naučili govoriti in pisati toliko, da so si že lahko dopisovali z otroci iz drugih krajev. Poizkus se je obnesel popolnoma. Esperanto se uvede kot obligaten predmet v vse višje ljudske šole.

Zamenjava denarja. Finančni minister je izdal naredbo o zamenjavi avstroogrskih kronskih bankovcev za kronoslovenske novčanice po Hrvaškem, Sloveniji in ostalih porajmah. Po tej naredbi se je pričelo z izmenjavo dne 15. t. m. izmenjava se bo vršila pod posebnimi komisijami, katerih člani bodo sestavljeni iz oseb Narodne banke in ministrstva za finance.

Rudeče pleme bo izumrlo. »Arkans Gazette« piše, da bo indijsko pleme v severni Ameriki kmalu izumrlo. Boli nego alkohol jih uničuje dotik s civilizacijo. Živijo v Indiani teritory in jih je še 350.000. Pleme je bogato, ker poseduje rude, gozdove, petrolejske vrelce, pašnike. V zadnjih decenjih so se jeli tudi oni baviti s trgovino in so tako prišli v dotik s svetom. Zelo se ženijo in možijo s belim plemenom, zlasti s Italijani, katerih kolonija se nahaja v njihovi bližini. Otroci iz teh zakonov niso več bakrenorudeči, temveč nekako belo-bakreni, a otroci od teh mešancev so že navadno beli. — Računa se, da ne bo v 50 letih nobenega Indijanca več.

Kujiznica za ekspresionistično literaturo. V Mainz na Nemskem bodo ustanovili knjižnico, ki bo obsegala sama ekspresionistična dela onih avtorjev, ki po sili svojega duha in izraza pripravljajo pot novemu duševnemu gibanju.

Rezultati svetovne vojne. Newyorški list »World« poroča, da znaša skupno število v vojni padlih in umrlih vsled ran in boleznih skupno 9 milijonov 998.711 ljudi. Gospodarsko škodo, povzročeno vsled smrti teh milijonov, ceni list na 33.551.276.280 dolarjev. To škodo je list razdelil na posame države v temle razmerju: Rusija 8 milijard dolarjev, Nemčija 6 milijard 750 milijonov, Francija 4 milijarde 800 milijonov, Anglija 3 milijarde 500 milijonov, Italija 2 milijardi 384 milijonov, Srbija eno milijardo 500 milijonov, Turčija eno milijardo, Amerika 500 milijonov, Belgija 300 milijonov, Bolgarija 200 milijonov, Orška 75 milijonov, Portugalska 9 milijonov 300.000 in Japonska 600.000 dolarjev. Potopljene ladje z raznim materijalom tvorijo vrednost v iznosu 6 milijard 800 milijonov.

Švicariji proti ženski volilni pravici. Te dni se je vršilo po celi Švici ljudsko glasovanje o socialno-demokratskem predlogu za uvedbo splošne ženske volilne pravice. Z 21.608 glasovi proti 18.249 je bil predlog od naroda odklonjen.

Šola za otroške strežnice otvorilo meseca marca tek. leta v Anini otroški bolnišnici v Gradcu. Šola traja eno leto in sprejemajo vanjo žene in dekleta v starosti 20-30 let. Pouk je popolnoma brezplačen, samo za oskrbo se plača prvega pol leta po 100 K na mesec. Podobna šola bi bila tudi v Jugoslaviji nujno potrebna!

Po slovanskem svetu.

Iz čehoslovanske republike.

c Pametna resolucija: Klinkovsko učiteljsko društvo je na svojem zborovanju sprejelo sledečo resolucijo: »Zavedajoč se dolžnosti, ki nam jih nalagajo današnje razmere, protestujemo proti postopanju nekaterih katehetov, ki brez vzroka hujskajo stariše proti šoli, hoteč postaviti učitelje v luč političnega in verskega strankarstva, ter jim tako izpodkopavati ugled. Mnogi kateheti razgrebajo učiteljevo delovanje z mnogo večjo ognjevitostjo kot za časa najstrožje reakcije in vsako njegovo delo in besedo obdelajo potem po svoje. Na skrivaj pa lazijo okrog starišev, ter jim zlagajo bajke o moralni in verski nevarnosti, ki preti otrokom v šoli. Uspeh agitacije se kaže v raznih okrožnicah, ki jih podpisujejo nevedni ljudje pod vplivom silnih besed priganjačev, večina podpisov pa je od ljudi, ki nimajo otrok v šoli. Čeprav se v celi okolici ni pripetil niti en slučaj žaljenja verskega čustva, vendar se pošiljajo pritožbe z izvabljenimi podpiši celo na ministrstvo z grožnjami, da bode ljudstvo samo izvajalo konsekvence, če učitelja ne dohiti kazen. V resnici je spisal to pritožbo človek iz gole jeze, ker ga učitelj ne priznava nad seboj — in čeprav je učiteljevo delovanje prav isto, ki ga je še bivši c. kr. šol. nadzornik označil kot edino pravega za dosego cilja »versko pravne vzgoje!« Take pritožbe povzročajo ne samo zakasnitev v reševanju važnih stvari, temveč služijo tudi kot politična agitacija. Vzburjati morajo v ljudstvu ne samo zaupanje v šolo in učiteljsvo, temveč tudi k celemu republikanskemu ustroju. To je demagogija, ki naj še poveča današnje pravno in politično propalost. Učiteljsvo se noče potozati za posameznike, ki mogoče ne delajo v smislu tolerance in respektiranja prepričanja svojih soljudi, nikakor pa ni voljno trpeti, da bi se brez dejanske podlage ščuvalo ljudstvo proti našemu stanu, ter tako že vnaprej jemalo in uničevalo sad našega dela, ki temelji na medsebojnem zaupanju doma in starišev na eni, šole in učiteljsva na drugi strani!«

Tečaji za ročna dela so postali na Češkem silno priljubljeni. Letošnje počitnice priredi podagopični odbor v Brnu dva velika in 8 malih 12 dnevnih tečajev za deška ročna dela. Predsednik brnskega podagopičnega odbora je tov. strokov. učitelj Milan Silha. Opomb. ur. Nanje se je tov. L. — v imenu slov. učiteljsva obrnil za sprejem vsaj 10 tovarišev v oba velika tečaja. O uspehu poročamo.

V Hodoninskem okraju na Slovaškem manjka samo 60 učiteljev.

Češko ministrstvo prosvete je izdalo naredbo za ustanovitev zavoda za vzgajanje učiteljic domačih nauk. Ti zavodi se priklopijo učiteljskim in so dveletni. Poučevala se bode pedagogika v zvezi s praktičnimi vajami, učni jezik, računstvo, občanski nauk in vzgoja, organizacija socialnega skrbstva, nauk o tkaninah, telesna vzgoja, higijena, petje, godba, risanje, žen. ročna dela, gospodarstvo in kuhanje. Vodi jih ravnatelj učiteljske, uče strokovne učiteljice. Pogoji sprejema: starost 17 let, dovršena meščanska in dvoletna obrtna šola, absolutnina gošpodinjskih šol imajo prednost. Gojenke, ki so z zadostnim uspehom dovršile zavod, bodo nastavljene kot učiteljice domačih nauk na ljudskih šolah.

Boj za svobodno šolo. Moravska ljudska stranka, sestra naše SLS, je izdala svojim odbočkam okrožnico in besedilo telegrama, ki ga morajo kot protest proti svobodni šoli poslati naravnost ministrskemu predsedniku Tušarju. Brzovojka naj se glasi: »Zbrani na javnem shodu v Prčicah protestiramo proti sistematičnemu odstranjevanju naboženstva iz šol, proti revkiranju cerkvenih hiš za prosvetne namene in proti razganjanju javnih manifestacij katolikov tako na Češkem, kot na Moravskem in Slovaškem.

Zahtevamo enako svobodo za vse, drugače bi imela republika nepopravljivo škodo.

Dalje pravi okrožnica: Kjer se vsled pomanjkanja časa ne more vršiti javen shod, naj pošljejo brzovojke naši občinski odborniki. Dobro je, če predložijo tudi naučnemu ministru Habrmanu sledečo resolucijo: Zborovalci zbrani na javnem shodu ljudske stranke češkoslovenske tu in in so enoglasno sprejeli sledečo resolucijo:

1. Vsi smo verni republikanci — (farizeji op. por.) in Čehi, zato obsojamo vsak poizkus monarhističnega prevrata.

2. Zavedamo se nevarnosti, ki preti naši državi od nerazsodnih življev v državi in neprijateljev zunaj nje.

3. Zato protestiramo proti sistematičnemu odstranjevanju naboženstva iz šol, proti žaljenju verskega čustva katol.

staršev in otrok, proti odstranjevanju krize v šolskih sobah, proti opuščanju molitev pred in po pouku, proti sramotenju katol. cerkve in njenih redov med šolskim poukom.

4. Protestiramo proti nasilju socialne demokratije, ki sili, da mora kršćansko-socialni delavec vstopiti v njene organizacije, ki jih ne smatra kot dobre.

5. Protestiramo proti reviziji cerkvenih prolepij, samostanov, seminarjev, šol za prosvetne namene, zakaj cerkev jih v tej dobi sama nujno potrebuje. (Zakaj neki?)

6. Protestiramo proti razganjanju javnih manifestacij katoliškega ljudstva v čeli republiki.

Zahtevamo enako svobodo in enake pravice za vse.

Zahtevamo, da se krivice in naj so kdorkoli, najstrožje kaznuje. — (Hlinka, škofje)

Zahtevamo vse to ne iz sebičnih namenov, toda v prospek in blaginjo naše mile republike. (Ježuiti!)

Pravičnost je temelj narodov, greh pa napravlja bedne narode.

Predsedstvo.

Proti odkristjanjenju našega naroda protestira cela Morava in vse cerkve. Torej može in žene, na delo za kršćansko Moravo! (Tudi protestantsko, zakaj tudi evangeliki so kristjani.) — Osrednja politična pisarna čehoslovenske ljudske stranke v Brnu.

— c Naredba o občinskih javnih knjižnicah. Češka vlada je izdala naredbo, na podlagi katere se mora v vsaki občini, ki šteje nad 400 ljudi in kjer je vsaj ljudska šola, ustanoviti najpozneje do konca decembra 1920. l. Če nima občina 400 ljudi, tedaj mora ustanoviti knjižnico najpozneje do 31. decembra 1921. V ta namen morajo postaviti občine do 5000 prebivalcev v občinski proračun vsaj 50 h na osebo, do 10.000 vsaj 60 h in tako naprej postopoma. Vsaka knjižnica mora obsegi najvažnejša dela vsenarodnega značaja, najmanj 20% poučne literature in poleg tega dela, ki odgovarjajo zaposlenju prebivalcev. V knjižnico se ne smejo sprejemati dela brez umetniške in vsebinske vrednosti, izdelki nenravnega kova, t. zv. morije, indijanske, detektivske povesti in drugi tem podobni pamfleti. V občinah do 2000 prebivalcev se izposojajo knjige enkrat, do 5000 dvakrat, do 10 tisoč 4 krat na teden. Za vsako knjižnico se ustanovi mesto knjižničarja z odgovarjajočo nagrado. V občinah nad 10.000 prebivalcev sme biti knjižničar samo oni, ki je dogotovil srednjo šolo, sicer pa absolvent meščanske šole, ki je napravil knjižničarski tečaj in državno skušnjo.

Tako razume narodno prosveto češki minister prosvete Gustav Habrman „preprosti delavec“ — kakor ga ironizuje vse-mogočni „Slovenec“.

— c Češkoslovenska republika meri 142.070 km² in šteje 13,5 milijonov prebivalcev, na 1 km² torej 97. Republika spada torej med srednjegosto naseljene evropske države.

— c V Pragi je bilo lansko leto od 1. l. do 30. IX. 2025 porok, med temi 532 civilnih. — Baje se obred izpremeni in se bo glasil: „Kar je človek zvezal, ne razvezuj, o Bog!“

Iz Jugoslavije.

— **Slomškova zveza.** (Poročilo po „Slovencu“ z dne 22. febr. t. l. št. 43.). Člani „Slomškove zveze“, ki so se udeležili sestanka dne 19. t. m., so sklenili poslati višjemu šolskemu svetu vlogo sledeče vsebine: Osrednjemu odboru Slomškove zveze prihajajo od strani učiteljstva, ki je organizirano v tem društvu pritožbe, o katerih je razpravljal imenovani odbor v svoji širši seji z dne 19. februarja t. l., katere se je udeležilo približno 70 članov. Ugotovilo se je, da višji šolski svet ne varuje tiste objektivnosti, ki je potrebna najvišji šolski korporaciji in Sloveniji. Dokaz temu so sledeča dejstva: 1. Višji šolski svet je vzel vodstvo šišenske deške ljudske šole dosedanjemu nadučitelju ekstra statusu Jožetu Wagnerju. O tem se ni razpravljalo v seji Višjega šolskega sveta. Jožef Wagner je bil s tem na šoli degradiran, kar mu mora vzeti ves ugled med mladino in ljudstvom. Ako je Wagnerjevo službeno mesto le začasno, zakaj se ni služba razpisala in pravilno oddala kvalificiranemu kompetentu. 2. Imenovana je bila izpraševalna komisija za poučevanje na šolah za slaboumne. Noben član te komisije nima potrebnih izpitov. Izprašana pa je učiteljica Ana Lebar, ki ima tozadavni izpit, a je bila prezrt. Anica Lebar je članica Slomškove zveze. 3. Učiteljstvo jeseniške šole — po poročilih „Učiteljskega Tovariša“ — je sklenilo, da se ne pusti več nadzorovati od svojega nadzornika. To je znak popolnoma desolatnih in anarhističnih razmer

med učiteljstvom. 4. Tudi o načinu nadzorovanja prihajajo iz vrst našega učiteljstva pritožbe. Zahtevamo, da se nemudoma uvede javna kvalifikacija. 5. Pri imenovanjih ni vedno merodajna starost in kvalifikacija prosilcev, ampak se večkrat bolj ozira na izvenšolsko delovanje, za katerega pa ni vsakdo sposoben in voljan, a je lahko najboljši učitelj. (Slučaj Eksel.) V imenu včlanjenega učiteljstva prosimo, da se navedene krivice popravijo in zlasti v kati zadušijo uporne tendence tistega dela učiteljstva, ki se ne zaveda, da je z vzgojnega stališča v prvi vrsti dolžan varovati avtoriteto. Dokler ni učiteljstvo enotno organizirano, imajo njegove želje znak strankarstva in še dolgo niso izraz mnenja vsega učiteljstva. Odločno odklanjamo tedaj ujedinjenje višjega šolskega sveta liberalni ali tudi kati drugi organizaciji. Dalje zahtevamo od višjega šolskega sveta, da stori potrebne korake za izjednačenje učiteljskih dohodkov z onimi državnih uradnikov. Slovensko učiteljstvo je par mesecev že uživalo enake prejemke z uradniki, pa po nerodni in zagrešeni taktiki Zvezarjev je zopet potisnjeno nazaj za uradnike. To se da popraviti na ta način, da se naše druginjske doklade, ki se niso nič zvišali, zvišajo v toliko, da izgine diferenc. Tudi glede Maribora, t. j. glede udeležbe na velikem kršćanskem taboru, kakor tudi v praznovanju dvajsetletnice Slomškove zveze se je marsikaj sklenilo in določilo v obrisih. Radi ujedinjenja se je konstatiralo, da ga otežujejo oni, ki jim je strankarstvo življenjski cilj in več kot stan. Pojavi v nastopnem taboru pa kažejo, da podero s časom trdo zabito steno. Splošno so zborovalci tudi obsojali medsebojno lasanje po časopisu. Konstatiralo pa se je, da so člani Slomškove zveze v defenzivi; ko preneha ofenziva, neha tudi defenziva. Izvolili so se trije parlamentarji, da uredijo premirje in mir.

— **Nesramni pamflet „Slomškove zveze“**, ki ga priobčujemo na drugem mestu ne zasluži sicer odgovora, naj pa mu damo nekaj komentarja, a vso odgovornost za nadaljne posledice naj nosijo oni, ki so ga izvalili. — Wagner je bil imenovan kot voditelj v času najkorupnejše dobe Šušteršič-Lampeta, kot eden najmlajših članov na šoli, preskočivši pri tem kolege, ki so mnogo starejši in tudi ne slabše kvalificirani od njega. Njegov dekret je bil začasen, dokler je okrajni šol. nadzornik Lavtižar na dopustu kot šol. vod. Lavtižar je bil definitivno imenovan k socialnemu skrbstvu in ni več okrajni nadzornik, torej je jasno, da s tem ugasne tudi Wagnerjev dekret. Imenovan je bil najstarejši član na šoli za začasnega voditelja, dokler se mesto ne razpiše. Kje je krivica in kdaj je bila izvršena, naj sodi večina učiteljstva sama! — Kako in kaj je s komisijo, o tem naj ima besedo poverjeništvu. — Poglavlje o nadzorniku Simonu je svoje poglavje s pečatom avstrijskega režima. Če hočete pričnemu ponavljati vso njegovo zgodovino nadzorovanja. Simon je še star avstrijski nadzornik, ki ima na sebi še očitke avstrijskega protisrbskega značaja. Kako more biti on še danes nadzornik, se le čudimo. Ali naj pričnemu ponavljati slučaje, ko se je javno očitano Simonu denuncijantstvo in se ga je pozvalo naj toži? Ali naj ponavljamo, ko je bil Simon pozvan na zagovor in tožbo, radi očitnega mu denuncijantstva avstrijsko-protisrbskega značaja? Slom. zveza je hotela sama nositi stroške za tožbo, in je pozvala Simona, naj toži — a Simon ni tožil! Govorilo se je, da je Simon dal avstrijskemu špijanznemu oddelku in komandi pojasnilo: „Da so člani „Slom. zveze“ zanesljivi Avstrijci, člani „Zaveze“, da so pa vsi nezanesljivi in srbofilski. Tako da je razpoloženje med učiteljstvom v okraju!“ Simon do danes še ni zavrnil tega očitka! Takemu nadzorniku se tudi učit. ni pustilo zapričeti ob priliki prevrata. O nezmožnosti Simona je danes prepričan vsakdo. Ni pa samo jeseniško učiteljstvo proti njemu, temveč ogromna večina radovljiškega in kranjskega okraja. Ni to upor, temveč je to za današnje čase patriotično dejanje, ki se v interesu države mora izvršiti! Danes ste sami izvolili ta boj in predali našega lista so odprti vsakomur, ki hoče osveteliti Simonovo afero. Čast našega učiteljstva zahteva, da poravnamo krivico, ki jo je prizadejal Simon in pomedemo s takim nadzornikom. — Javna kvalifikacija je bila naša zahteva že tedaj, ko je Šušteršič-Lampetov bič padal po Jakličevih in njegovih pristašev navodilih z največjo pristranostjo po učiteljstvu in ni prenehala ta zahteva do današnjega dne, kar izpričuje naš list in „Zavezin“ načrt za preosnovo šolstva. — Exlov slučaj je našel v pamflet „Slomškove zveze“ iz našega lista, kjer smo Exlov slučaj zagovarjali. Tudi Štrukelj je glasoval v viš. šol. svetu proti Exlu. Tendenco, zakaj se

je Exlov slučaj sedaj vzel v pamflet „Slomškove zveze“, pa lahko razvidi vsakdo sam.

Najnesramnejši in najnižkotnejši del pamfleta pa tiči v očitku na vodstvo „Zaveze“, da je bilo učiteljstvo izvršeno v plači po sedanjem zakonu le zaradi „nerodnosti in zgrešeni taktiki Zvezarjev“. Zaradi tega da ni še izenačeno z ostalimi državnimi uradničtvom. — Do te ure, ko to pišemo, je ostalo državno uradništvo še na tem, da bo prejelo v marcu le polovico svoje dosedanje plače z všteti draginjskimi dokladi, ker so povišane drag. dokl. ukinjene.“ Tudi tedaj, ko so člani Slom. zveze o tem sklepali, je bil isti položaj. Učiteljstvo bo pa prejelo po uradnem kurzu za sedaj stalno dinarske plače. Do ureditve službene pragmatike in dohodkov ostalemu državnemu uradničtvu še ni prišlo, torej „Zaveza“ ničesar po svoji „nerodnosti in zgrešeni taktiki“ zagrešila ni, ker „Slomškarji“ nekaj zahtevajo, česar uradniki še nimajo. Intriganti, čisto navadni intriganti so v tem oziru njihovi voditelji! — Eno je gotovo: Na shodu v Ljubljani niso Slomškarji iztegnili niti jezika, kaj šele, da bi kaj odpomogli za ugodno ureditev gmotnega stanja; „Zaveza“ je poslala nebroj vlog in je nje vodstvo imelo nebroj potov in neprestanih posredovanj v prilog ugodne ureditve in sedaj zopet za izvedbo zakona; koliko je potov, koliko je neprestanega drezanja za vsako malenkostno izplačilo in sedaj tudi za novo, to ve le oni, ki je poleg — naj pride v Ljubljano, tam leži ves material, kdor ne veruje; koliko izdatkov je imela „Zaveza“ in njeni člani za gmotno ureditev vsemu slov. učit. (tudi Slomškarjem) to izkazuje Zavezina blagajnica; in osebni štrpaci v onem času, ko je bilo treba iti v Beograd — ali bi bil voljan jih vsakdo doprinesti? — „Zaveza“ še danes neumorno zasleduje uradniško vprašanje in sodeluje za ureditev in uvrstitev učiteljstva v splošno pragmatiko državnega uradništva. Vse je v ugodnem teku, le „Zaveza“ ne obeša na velik zvon, ker še ni goden čas! — In kaj je naredila „Slomškova zveza“ za gmotno ureditev učit. vprašanja? Niti z mezincem ni genila, razen sedanjega nesramnega obrekovanja; v prejšnji dobi pa, ko je klerikalna stranka, na katero se je vedno naslanjala in katero je imela vso oblast v deželi, je predsednik „Slomškove zveze“ Jaklič in njen odbornik Ravnikar glasovali v deželnih zbornici dvakrat proti regulaciji učiteljskih plač. — Sami ste vrgli bakljo razdora zopet v stanovske vrste in dokler uganjate taka lopovstva, ne pošiljajte nikamor svojih parlamentarjev!

— **Nov minister prosvete.** Izpremembo v ministrstvu prosvete moramo pozdravljati v toliko, ker je zapustil to mesto mož, ki je bil avtokrat skozinskov. Priliko smo se imeli baviti že z njim in še bo v spomnu njegov nastop, ki ga je imel ob priliki urgenc naših zadev v ministrstvu prosvete z zastopniki in predstavitelji jugoslovanskega učiteljstva. G. Pavle Marinkovič je bil vse prej kakor demokrat. Z enako indolenco je oviral uvrstitev učiteljstva v splošno uradniško pragmatiko, o čemer smo tudi poročali. Nasprotno, nam slikajo novega ministra prosvete Trifunoviča kot demokratično mislečega moža. Če bo ob danem položaju lahko uveljavil svoje nazore in ideale v prid jugoslovanskega šolstva in učiteljstva, je drugo vprašanje, ker bo imel precej vezane roke.

— **Prihodnja seja višjega šolskega sveta** bo v četrtek, dne 4. marca t. l.; seja se eventualno nadaljuje dne 5. in 6. marca.

— **Popravki.** Tiskarski skrat nam je v zadnji številki „Učit. Tovariša“ vrnil celo vrsto prav nejudnih pomot. Med drugimi je izpustil ime avtorja članka „Dve najnужnejši nalogi učiteljstva“ tov. Hrena. Dalje je na svojo roko povišal v notici „Regulacija učiteljskih plač“ ljudskošolskemu učiteljstvu, ki so prideljeni v službovanje meščanskim šolam, letno nagrado od 360 K na 3360 K, kar naj prizadeti blagovolje žalibog zopet popraviti na prvi — manjši znesek.

— **Malenkostni ljudje.** Iz klerikalnih učiteljskih krogov je prinesel „Slovenec“ pred časom očitaje „Učiteljskemu Tovarišu“ glede podlistkov, da prinašamo nekrologe tovarišem in tovarišicam da pa nismo prinesli — razen par vrste — nobene besede o zaslužnem šolniku in pedagogu Viktorju Bežku. — Dotičnega gospoda opozarjamo na zadnjo številko „Slov. Učitelja“, v katerega vrsto se gotovo tudi sam prišteva, da pregleda list in se spomni na očitke, ki jih je tedaj predbacival nam. — „Sl. uč.“ se ne spominja Bežka niti z besedico!

* Medtem so drag. dokl. do maja zopet podaljšane.

— **Kadar izide „Učiteljski Tovariš“** je prva stvar nekega klerikalnega pristasa med „učiteljstvom“, da ga prebere in išče po njem, kje bo našel kak stavek, da grize potem v meso učiteljskega stanu po „Slovencu“. Grize in blati ugled učiteljskega! Razumljivo, ker sam ne pripada posvetnemu učiteljstvu in mu je jako ljubo, da je prepad med posvetnim učiteljstvom čim globji. Manire, katerih se poslužuje v zdajnjem času, presegajo dostojni ton v takem smislu, da je višek zlobnosti v njem. Po tej poti ne pridemo do skupnega dela v „Uniji“, če merodajni gospodje ne znajo preprečiti te zlobnosti.

— **Kdo je kriv, da še nimamo javne kvalifikacije?** Ze leta in leta smo zahtevali javno kvalifikacijo. Naše stališče se tudi do danes ni izpremenilo. Ze davno je bila naredba za javno kvalifikacijo v višjem šolskem svetu. Morda nam bo predsedstvo višjega šolskega sveta pojasnilo, kaj je s to zadevo? Tudi mi kličemo s „Slovencem“: „ven ž njol!“ Potem do prejenjalo tudi zlobno bitenje po časopisju!

— **Brez imena.** Nečemo polemike s „Slovencem“, dasi so premmoge njegove notice zadnjih dni poine strupa in ostrine, ki izziva na odgovor, ob enem pa razodevajo pisca-neučitelja, kateri je svoj čas v „Slovenskem Učitelju“ slovenskemu naprednemu učiteljstvu metal v obraz barcelonske anarhiste in pariske apase. Z vso odločnostjo zavračamo te podto opazko, ki jo je preteklo soboto nastovil „Slovenec“ noticar na svobodomiselnou učiteljstvo, ko je iskal z debelim vprašanjem — svoje izgubljene logike! Te sirotnik seveda ne more najti, ker mu je zaromila v mlakuži strasti, divjajoči po njegovi duši! Med vrstami dotične notice kaže na strašno dejanje učiteljskega Perka, izgubljenega sina našega nesrečnega tovarisa. Do smrti potrega očeta pomiluje vsak, ki čuti človeško ter mu s totalno, sočutja polno besedo hladi ranjeno srce. Vsak, ki čuti človeško! Zakaj le hijena razkopava in oskrunja grobove, in re hijena v človeški podobi smrka in rije po srcu-grobu, kamor je groza nesreče in kruto usode za vekomaj položila srečo in upanje bednega očeta in še bednejše matere! „Slovenec“a hijena pravi in govori: „Najbolj se pa čudimo tovarišu, da s citati iz čeških listov zahteva svobodo verske vzgoje — v času, ko stojimo pod vtiskom strasnega zločina, ki naj si ga svobodomiselnou učiteljstvo dobro zapiše za ušesa.“ — Ali veste, kaj hoče hijena s tem povedati? Nič več in nič manj kakor da je svobodomiselnou učiteljstvo sokrivo umora! To je ravno isto, kakor bi mi trdili, da visi na svoječasnou izkopanem otroškem okostju v Crnem vrhu in Leskovcu sokrivda gospodov iz tedanje Katoliške (sedanje Jugoslovanske) tiskarne! Ali bi ne zaslužili, da nam pljune v obraz dostojen človek? In gajte: ta pljunek nese sapa na pravo lice! Naj se hijena pogleda v zrcalo, da vidi žig sramote na svojem čelu! In naj si zapiše za ušesa citat iz svetega pisma: „Vsak, kdor sovraži svojega brata, je ubijalec!“ (I. Jan. 3, 15.) —

— **Priprave za učiteljski kongres.** Glavni odbor učiteljskega Udruženja v Beogradu je pričel s pripravami za sklicanje učiteljskega kongresa, ki naj bi se vršil najkasneje do meseca maja t. l. Namerava se pritegniti v pripravljajni odbor za ta kongres vse beogradsko ljudskošolsko učiteljstvo. Opozarjamo slovenske tovariše in tovarišice že sedaj na to veliko zborovanje, koje će biti kruna naših triestogodišnjih napora, naših želja i naših snova.“ „Narodna Prosveta“ posveča v svoji številki od 15. februarja t. l. nameravanemu kongresu veliko pozornost v daljšem uvodniku.

— **Druginjske doklade za upokojence.** Demokratiško-socialistična vlada je na eni zadnjih sej odobrila posebne doklade k druginjskim dokladam upokojencev, vdov in sirot. Upokojenci bodo dobivali, ako jim pokojnina znaša 100, 150, 250 ali več kron, dodatek od 200, 245, 290 in 320 kron. Dodatki upokojencem, ki niso uradniki, znašajo 190, 220, 250 in 280 K, za vsakega rodbinskega člana bodo dobili upokojenci brez razlike kategorij dodatno doklado 30 K mesečno.

— **Učiteljska skupščina v Nov. Sadu.** Dne 15. t. m. se je vršilo v Novem Sadu zborovanje učiteljstva iz Vojvodine. Na skupščino so odpotovali zastopniki glavnega odbora učiteljskega Udruženja iz Beograda.

— **Druga številka „Šolskega lista“** vseh treh stopenj izide okolo Velike noči. Obsegala bo tvarino, ki se ima obdelovati spomladi in deloma poleti. S tem bo zaključeno izdanje tega lista za to šolsko leto. Prihodnje leto bomo nadaljevali, in sicer bo obsegala tretja številka zimo, četrta pa poletje. S tem bi bil „Šolski list“ zaenkrat zaključen. Med tem časom bomo